

Ny Bokin'i Daniela — Laharana Fahatelo amby Dimampolo

Fahitana ara-paminaniana nohazavaina: Fahatakarana ny andro farany amin'ny alalan'ny zavatra niainan'i Daniela

Jeff Pippenger
2024-01-17

Ny mpaminany rehetra dia miresaka bebe kokoa momba ny andro farany noho ny andro niainan'izy ireo.

“Tsirairay avy tamin'ireo mpaminany fahiny dia tsy dia niteny ho an'ny androny loatra fa ho an'ny androntsika, ka izany faminany izany dia manan-kery ho antsika. ‘Ary izany zavatra rehetra izany dia nanjo azy ho fianarana; ary voasoratra ho fampitandremana ho antsika izany, dia isika izay tratin'ny faran'izao tontolo izao.’ 1 Korintiana 10:11. ‘Tsy ho an'ny tenany, fa ho antsika no nanompoany tamin'ny zavatra izay ankehitriny ambara aminareo amin'ny alalan'izay nitory ny filazantsara taminareo tamin'ny Fanahy Masina, Izay nirahina avy any an-danitra; dia zavatra irin'ny anjely hotsinjavina.’ 1 Petera 1:12”

“Ny Baiboly dia nanangona sy namatotra niaraka ireo harenany ho an'ity taranaka farany ity. Ireo zava-nitranga lehibe rehetra sy ireo raharaham-be manetriketrika ao amin'ny tantaran'ny Testamenta Taloha dia efa niverina, ary mbola miverimberina, ao amin'ny fiangonana amin'izao andro farany izao.” Selected Messages, boky 3, 338, 339.

Daniel dia maneho ny vahoakan'Andriamanitra, izay amin'ny andro farany dia nahita, tamin'ny alalan'ny Teny faminaniana, fa efa naely patrana izy. Rehefa mifoha amin'izany zava-misy izany izy ireo, dia takina aminy ny hanatanteraka ny vavaka ao amin'ny Levitikosy enina amby roapolo, ary koa ny vavaka mba hahatakatra ny tsiambaratelo faminaniana farany izay voavaha tombo-kase mialoha indrindra ny hifaranan'ny fotoam-pahasoavana, araka ny asehon'ny vavak'i Daniela ao amin'ny toko faharoa. Raha ary rehefa miditra ao amin'ny fanandraman'i Daniela izy ireo, dia hikasika sy hampahafantatra ary hiteny aminy ny anjely Gabriela, mba hanome azy “fahaizana sy fahatakarana.” Ny hendry dia ireo izay “mahatakatra” ny “fitomboan'ny fahalalana” rehefa voavaha tombo-kase ny tsiambaratelo faminaniana iray.

Dia nampahafantatra ahy sy niresaka tamiko ka nanao hoe: Ry Daniela, tonga aho izao hanome anao fahalalana sy fahatakarana. Tamin'ny niandohan'ny fivavahanao dia nivoaka ny didy, ary tonga aho hampiseho izany aminao; fa tena malala indrindra ianao; koa fantaro ny teny, ary diniho ny fahitana. Daniela 9:22, 23.

Ny fahitana izay nasaina hodinihin'i Daniela dia ilay fahitana “mareh” momba ny fisehoana. Tsy mbola vitan'i Gabriela ny asa izay nanendrena azy tao amin'ny toko fahavalo, tamin'ny fotoana nilazana taminy hampahafantatra an'i Daniela ny fahitana “mareh”. Ao amin'ny toko fahasivy dia niverina izy mba hamita ny fanazavana. Ao amin'ny toko fahasivy, Daniela dia tsy mitoetra intsony ao anatin'ny vanim-potoanan'ny fanjakan'i Babylona, fa ao amin'ny tantaran'ny fanjakana

Medo-Persiana.

Rehefa nilaza tamin'i Daniela Gabriela mba "hahafantatra ny raharaha," sy mba "handinika ny fahitana," dia manondro fizotran'ny fanavahana ao an-tsaina izay tiany hotanterahin'i Daniela izany. Ny teny nadika hoe "hahafantatra" sy "handinika" dia teny hebreo iray ihany. "Biyn" no teny, ary midika hoe manavaka ao an-tsaina. Ny teny hebreo nadika hoe "raharaha" kosa dia "dabar," ary midika hoe "ny teny". Koa izany, dia mampahafantatra an'i Daniela sy ireo izay soloany tena amin'ny andro farany i Gabriela mba hizara tsara ny Tenin'ny fahamarinana.

Halalino mba hiseho voazaha toetra eo anatrehan'Andriamanitra ianao, dia mpiasa tsy mila ho menatra, mizara mahitsy ny tenin'ny fahamarinana. 2 Timoty 2:15.

Ny teny hoe "matter" dia ampiasain'i Daniela koa ao amin'ny toko fahafolo, andininy voalohany, izay nadika intelo hoe "thing."

Tamin'ny taona fahatelo nanjakan'i Kyrosy, mpanjakan'i Persia, dia nisy zavatra nambara tamin'i Daniela, izay nantsoina hoe Beltesazara; ary marina izany zavatra izany, nefa lava ny fotoana voatendry; ary nahafantatra izany zavatra izany izy sady nahazo fahalalana ny amin'ny fahitana. Daniela 10:1.

Ao amin'ilay andininy, ny teny hoe "fahitana" dia ilay fahitana "mareh", dia ny fahitan'ny fisehoana; ary Daniela dia nanana fahalalana ny amin'ilay zavatra (raharaha) ary koa ny amin'ilay fahitana ("mareh"). Ao amin'ny andininy faha-telo amby roa-polo amin'ny toko fahasivy, Gabriela dia nampianatra an'i Daniela mba hanavaka tsara ny raharaha sy ny fahitana; ary ao amin'ny andininy voalohany amin'ny toko fahafolo dia manana fahalalana ny amin'izy roa izy, dia ny raharaha (zavatra) sy ny fahitana ("mareh"). Gabriela dia mampahafantatra an'i Daniela ao amin'ny toko fahasivy mba hahafantatra ny fanavahana misy (hanavaka tsara) eo amin'ny raharaha sy ny fahitana. Ny fahitana dia ilay fahitana "mareh", ary ny "raharaha", na ny "zavatra", dia ilay fahitana "chazon".

Ao amin'ny toko fahavalo dia samy ampahafantarina ireo fahitana roa tonta, ary asongadina ny fanavahana azy ireo, satria Daniela naniry hahatakatra ny fahitana "chazon", nefa Gabriela kosa nasaina hampahafantatra an'i Daniela ny fahitana "mareh". Rehefa manomboka ny asany i Gabriela, dia ny hampahafantatra an'i Daniela ny "raharaha" sy ny "fahitana", ka ampahafantariny an'i Daniela mba hahatsikaritra fa fahitana roa samy hafa ireo.

Ary nampahafantariny ahy izany, sady niresaka tamiko izy ka nanao hoe: Ry Daniela, tonga aho ankehitriny hampahazo anao fahendrena sy fahalalana. Tamin'ny fiandohan'ny fitalahoanao dia navoaka ny didy, ary tonga aho hampiseho izany aminao; fa tena malala indrindra ianao; koa fantaro ny teny, ary diniho ny fahitana. Herinandro fito-polo no voatendry ho an'ny firenenao sy ny tanànanao masina, mba hamitana ny fahadisoana, sy hampitsahatra ny ota, sy hanao fanavotana noho ny heloka, sy hampiditra fahamarinana mandrakizay, sy hanisy tombo-kase ny fahitana sy ny faminaniana, ary hanosotra ny Masina Indrindra. Koa aoka ho fantatrao sy ho azonao, fa hatramin'ny nivoahan'ny didy hampody sy hanorina indray an'i Jerosalema ka hatramin'ny Mesia Andriana dia hisy herinandro fito sy roa amby enimpolo; haverina haorina indray ny kianja sy ny manda, na dia amin'ny andro mahory aza.

Ary rehefa afaka ny roa amby enimpolo herinandro dia hofongorana ny Mesia, nefa tsy ho Azy izany; ary ny vahoakan'ily andriana izay ho avy no handrava ny tanàna sy ny fitoerana masina; ary ho tahaka ny safo-drano no hiafarany, ary mandra-pahatongan'ny faran'ny ady dia voatendry ny fandravana. Ary hanamafy fanekena amin'ny maro mandritra ny herinandro iray izy; ary amin'ny antsasaky ny herinandro dia hampitsahatra ny fanatitra alatsa-dra sy ny fanatitra izy, ary noho ny fielezan'ny fahavetavetana dia hataony laonany, mandra-pahatongan'ny fahatanterahana; ary izay efa voatendry dia hararaka amin'izay atao laonany. Daniela 9:22–27.

I Gabriel dia naniry an'i Daniela hahafantatra fa hisolo tena ao amin'ny fanazavana izay nomeny azy ny singa sasany avy amin'ny fahitana “chazon” sy ny fahitana “mareh”. Io fanazavana io dia hikasika ireo fahitana roa tonta, ary andraikitr'i Daniela ny mizara araka ny tokony ho izy ny fahitana izay miresaka ny fanitsakitsahana ny fitoerana masina sy ny maro be, amin'ily fahitana izay nitarika ho amin'ny fisehoan'i Kristy tao amin'ny Efitra Masina Indrindra tamin'ny 22 Oktobra 1844.

Nanondro i Gabriela fa hatramin'ny didin'i Artaksersesy tamin'ny 457 tal. J.K., dia hisy efajato sy sivifolo taona izay “notapahina” tamin'ireo telo arivo sy roa hetsy taona amin'ny fahitana ny hariva sy ny maraina, izay natao manokana ho an'ny Jiosy. Ao amin'ireo andininy vao notononina, ny teny hoe “voatendry” dia voambara intelo, kanefa teny hebreo roa samy hafa no samy nadika hoe “voatendry” ao amin'ireo andininy ireo. Ny voalohany isehoan'ny teny hoe “voatendry” dia ao amin'ny andininy faha-roa amby roapolo, ary io teny hebreo io dia “chathak” ka midika hoe “manapaka” na “manasaraka”.

Manondro izany fa nomena fotoana fitsapana i Isiraely, izay nanomboka tamin'ny didy fahatelo navoakan'i Artaksersesy, ary hifarana amin'ny fitoraham-bato an'i Stefana tamin'ny taona 34 taor. J.K. Ny efajato sy sivifolo taona dia “notapahina,” ary naneho vanim-potoana ara-paminaniana fohy kokoa tao anatin'ily faminaniana lava kokoa, dia ny roa arivo sy telonjato taona. Ny isa hoe “efajato sy sivifolo” dia tandindon'ny fotoam-pitsapana, araka ny nambaran'i Jesosy.

Dia tonga teo aminy Petera ka nanao hoe: Tompoko, impiry moa no hanotan'ny rahalahiko amiko, ka hamelako azy? Hatramin'ny impito va? Hoy Jesosy taminy: Tsy lazaiko aminao hoe, Hatramin'ny impito; fa, Hatramin'ny impitopolo fito. Matio 18:22

Misy fiasaran'ny famelan-keloka, ary io fiasarana io dia asehon'ny isa hoe “efajato sy sivifolo.” Ny “efajato sy sivifolo” taona dia maneho fe-potoam-pitsapana ho an'ny Jiosy hatramin'ny nafahana azy mandra-pamenoany ny kapoakan'ny fotoam-pitsapana nanjo azy tamin'ny fitoraham-bato an'i Stefana. Ny “efajato sy sivifolo” taona dia mifandray koa amin'ny ozon'ny “impito” ao amin'ny Levitikosy toko faha-enina amby roapolo. Toerana roa monja ao amin'ny Baiboly no miresaka ny amin'ny nankafizin'ny tany ny sabatany. Ny voalohany dia hita ao amin'ny Levitikosy toko faha-enina amby roapolo.

Ary raha tsy mihaino Ahy ianareo na dia eo aza izany rehetra izany, fa mbola mandeha manohitra Ahy ihany, dia Izaho kosa handeha hanohitra anareo amin'ny fahavinirana; ary Izaho, dia Izaho tokoa, no hanafay anareo impito noho ny fahotanareo. Ary hohaninareo ny

nofon'ny zanakalahinareo, ary ny nofon'ny zanakavavinareo koa hohaninareo. Ary horavako ny fitoerana avo misy anareo, hotapahiko ny sarinareo, ary hatsipiko eo ambonin'ny fatin'ny sampinareo ny fatinareo, ka ho halan'ny fanahiko ianareo. Ary hataoko lao ny tanànanareo, ary hataoko ho rava ny fitoerana masinareo; ary tsy hankasitrahako ny hanitra mamby avy amin'ny fanatitrareo. Ary hataoko lao ny tany; ka ho talanjona noho izany ny fahavalonareo izay monina ao. Ary haporitako any amin'ny jentilisa ianareo, ary hotsoahako hanenjika anareo ny sabatra; ka ho lao ny taninareo, ary ho rava ny tanànanareo. Amin'izay dia hankafy ny Sabatany ny tany, raha mbola mandry lao izy, ary ianareo kosa any amin'ny tanin'ny fahavalonareo; eny, amin'izany fotoana izany dia hiala sasatra ny tany ka hankafy ny Sabatany. Raha mbola mandry lao izy dia hiala sasatra; satria tsy mba niala sasatra tamin'ny Sabatanareo izy, fony ianareo nonina teo aminy. Levitikosy 26:27–35.

Ny sazin'ny “fotoana fito,” izay voatonona inefatra ao amin'ny toko faha-enina amby roapolo, dia manondro fa rehefa ahahaka ny vahoakan'Andriamanitra, dia “hankafy ny Sabatany” amin'izay ny tany. Daniela sy ireo lehilahy telo mendrika dia efa niely tany amin'ny tanin'ny fahavalo ho fahatanterahan'ny ozon'i Mosesy, ary ilay fanahahana naharitra fito-polo taona dia lesona ara-tandindona hita maso momba ny fanahahana naharitra roa arivo sy diman-jato sy roa-polo taona. Lesona ara-paminaniana hita maso izany, mitovy amin'ny haintany naharitra telo taona sy tapany tamin'ny andron'i Elia nandritra ny fanenjehan'i Jezebel. Io telo taona sy tapany io dia naneho telo taona sy tapany ara-paminaniana, izay mitovy amin'ny roa ambin'ny folo zato sy enimpolo taona nanjakan'ny papa nanomboka tamin'ny taona 538 ka hatramin'ny 1798. Ny fito-polo taona dia tandindon'ny “fotoana fito,” tahaka ny naha-tandindon'ny tany efitra naharitra roa ambin'ny folo zato sy enimpolo taona ilay telo taona sy tapany. Ny fito-polo taona tamin'ny fahababoan'i Daniela izay nofaritan'i Jeremia dia naneho “efa-jato sy sivifolo” taona.

Ary ny TOMPO, Andriamanitry ny razany, dia nampitondra teny ho azy tamin'ny alalan'ny irany, nifoha maraina koa Izy ka naniraka; satria nangoraka ny olony sy ny fonenany Izy. Nefa naneso ny irak'Andriamanitra izy ireo, nanao tsinontsinona ny teniny, ary nampijaly ny mpaminaniny, mandra-pahatongan'ny fahatezeran'i Jehovah amin'ny olony, ka tsy nisy fanasitranana intsony. Koa dia nentiny hamely azy ireo ny mpanjakan'ny Kaldeana, izay namono ny zatovony tamin'ny sabatra tao an-tranon'ny fitoeram-pivavahany, ary tsy namindrany fo na zatovolahy na zazavavy, na antitra na izay miondrika noho ny fahanterana; fa natolony teo an-tanany avokoa ireo rehetra ireo. Ary ny fanaka rehetra tao an-tranon'Andriamanitra, na ny lehibe na ny madinika, sy ny rakitry ny tranon'i Jehovah, ary ny rakitry ny mpanjaka sy ny anandrianany—dia nentiny rehetra tany Babylona. Ary nodorany ny tranon'Andriamanitra, noravany ny mandan'i Jerosalema, nodorany tamin'ny afo ny lapa rehetra tao aminy, ary nopotehiny ny fanaka tsara rehetra tao aminy. Ary izay sisa afa-nandositra tamin'ny sabatra dia nentiny ho babo tany Babylona; ka dia tonga mpanompo azy sy ny zanany izy ireo mandra-panjakan'ny fanjakan'i Persia; mba hahatanteraka ny tenin'i Jehovah izay nolazain'ny vavan'i Jeremia, mandra-pankafizin'ny tany ny Sabatany; fa raha mbola lao izy, dia nitandrina Sabata izy, mandra-pahatanteraky ny fito-polo taona. Ary tamin'ny taona voalohany nanjakan'i Kyrosy, mpanjakan'i Persia, mba hahatanteraka ny tenin'i Jehovah izay nolazain'ny vavan'i Jeremia, dia nohetsehin'i Jehovah ny fanahin'i Kyrosy, mpanjakan'i Persia, ka nanao filazana eran'ny fanjakany rehetra izy, sady

nampanoratra izany koa, nanao hoe: Izao no lazain'i Kyrosy, mpanjakan'i Persia: Ny fanjakana rehetra amin'ny tany dia nomen'i Jehovah, Andriamanitry ny lanitra, ahy; ary Izy no nandidy ahy hanorina trano ho Azy any Jerosalema, izay any Joda. Iza aminareo rehetra no isan'ny olony? Homba azy anie Jehovah Andriamaniny, ary aoka hiakatra izy. 2 Tantara 36:15–23.

Ny hany fanononana roa ao amin'ny Baiboly momba ny tany mankafy ny Sabatany dia mifandray amin'ny fanaparitahana ny vahoakan'Andriamanitra sy ny fahababoana fitopolo taona, izay naneho fe-potoana hahafahan'ny tany mankafy ny Sabatany. Nitovy tamin'ny isan'ny Sabata izay tsy navelan'ny Jiosy hialan-tsasatra ny tany izany. Ny nialan'ny tany sasatra nandritra ny fitopolo taona dia naneho ny fitambaran'ny taona izay efa nanatanterahana ny fikomiana tamin'ny didy nandidy ny hamelana ny tany hiala sasatra. Ny kajy tsotra dia mampiseho fa tao anatin'ny “efa-jato sy sivifolo” taona nisian'ny fikomiana, dia nisy fitambaran'ny fitopolo taona izay tsy nialan'ny tany sasatra.

Efajato sy sivifolo taona no nofongorana hiala tamin'ireo roa arivo sy telonjato taona ho fotoana fitsapana ho an'ny Jiosy, ary io “efajato sy sivifolo” taona io dia mifandray mivantana amin'ny fanaparitahana ny “impito” ao amin'ny Levitikosy enina amby roapolo.

Ny fahitana “chazon” momba ny fanitsakitsahana sy ny fahitana “mareh” momba ny fisehoana amin'ny faran'ny telo arivo sy roanjato taona dia samy hafa, nefa mifandray mivantana. Tahaka an'i Daniela, ny vahoakan'Andriamanitra dia tokony hanavaka tsara ireo fahitana roa ireo, sady hanaiky miaraka amin'izany ny fifandraisany. Ny fitopolo taona nahababoana, izay nitarika ho amin'ireo didy telo namela ny Jiosy hiverina sy hanorina indray an'i Jerosalema, dia naneho ny “efa-jato sy sivifolo” taona nikomian'ny Jiosy tamin'ny fanekena momba ny famelana ny tany hiala sasatra.

Rehefa voatondro tao amin'ilay didy fahatelo ny fahafahan'izy ireo miverina sy manarina indray, dia nomena azy ireo “efa-jato sy sivifolo” taona ho fotoam-pitsapana, satria nosedraina tamin'ilay fe-potoana mitovy ihany izy ireo, izay nahatonga ny tsy fankatoavany ho amin'ny fandravana an'i Jerosalema sy ny fanaparitahana azy. Tamin'ny faran'ny “efa-jato sy sivifolo taona” faharoa, ny tsy fankatoavan'izy ireo dia hitondra indray ny fandravana an'i Jerosalema sy ny fanaparitahana azy any amin'ny Jentilisa.

Ny fanaparitahana tamin'ny fahababoana fitopolo taona dia nialohavan'ny fikomiana nandritra ny “efa-jato sy sivifolo” taona, ary avy eo io fahababoana fitopolo taona io dia narahin'ny “efa-jato sy sivifolo taona” hafa indray, dia fikomiana mbola nitohy.

Ang unang yugto ng “apat na raan at siyamnapu”ng taon, na nagdulot ng pitumpung taon ng pagpapahinga ng lupain, ay sumapit sa wakas sa pagkapuksa ng Jerusalem. Sa katapusan ng “apat na raan at siyamnapu”ng taon na pinutol mula sa dalawang libo at tatlong daang taon, muling winasak ang Jerusalem, sapagkat lagi nang inilalarawan ni Jesus ang wakas ng isang bagay sa pamamagitan ng pasimula ng isang bagay.

Ny fahababoana fitopolo taona nahazo an'i Isiraely ara-bakiteny tao Babylona ara-bakiteny dia tandindon'ny fanaparitahana "impito"; ary Sister White dia manondro fa ny fitopolo taona naha-babo an'i Isiraely ara-bakiteny tao Babylona ara-bakiteny dia tandindon'ny arivo sy roan-jato ary enimpolo taona naha-babo an'i Isiraely ara-panahy tao Babylona ara-panahy.

"Ny fiangonan'Andriamanitra teto an-tany dia tena tokoa tao amin'ny fahababoana nandritra io vanim-potoana lava nisian'ny fanenjehana tsy an-kijanona io, tahaka ny naha-babo ny zanak'Isiraely tany Babylona nandritra ny fotoana nahababoana azy." Prophets and Kings, 714.

Ny arivo roa ambin'ny folo sy enimpolo taona hatramin'ny taona 538 ka hatramin'ny 1798 dia tandindon'ny "fito andro." Tamin'ny faran'ny fitopolo taona dia niverina ny Jiosy mba hamerenana sy hanorenana indray an'i Jerosalema. Ny fiverenany nandritra ireo didy telo no nanamarika ny fiandohan'ny roa arivo sy telon-jato taona amin'ny fahitana "mareh" (457 tal. J.K.), izay nitarika ho amin'ny fisehoan'i Kristy tao amin'ny Efitra Masina Indrindra tamin'ny 22 Oktobra 1844. Ireo didy telo no nanamarika ny fiandohan'ily fe-potoana ara-paminaniana, ary nilaina avokoa ireo didy telo ireo mba hanombohan'ily fe-potoana ara-paminaniana, na dia efa nanomboka niverina sy nanorina indray aza izy ireo tamin'ily didy voalohan'i Kyrosy.

"Ao amin'ny toko fahafiton'i Ezra no ahitana ny didy. Andininy 12-26. Tamin'ny endriny feno indrindra no namoahan'i Artaksersey, mpanjakan'i Persia, azy tamin'ny 457 tal. J.K. Kanefa ao amin'ny Ezra 6:14 dia voalaza fa ny tranon'i Jehovah tao Jerosalema dia naorina 'araka ny didy ["didy," eo amin'ny sisiny] navoakan'i Kyrosy sy Dariosa ary Artaksersey, mpanjakan'i Persia.' Ireo mpanjaka telo ireo, tamin'ny namoronany ny didy sy nanamafisany azy indray ary namitany azy, dia nitondra izany ho amin'ily fahatanterahana notakin'ny faminaniana mba hanamarika ny fiandohan'ny 2300 taona. Rehefa raisina ho datin'ny didy ny 457 tal. J.K., dia ny fotoana nahatanterahan'ily didy, dia hita fa tanteraka avokoa ny fepetra rehetra amin'ny faminaniana momba ny fitopolo herinandro." Ilay Ady Lehibe, 326.

Nanomboka tamin'ny 1798 ka hatramin'ny 1844, dia niditra tao amin'ny tantara ara-paminaniana ireo anjely telo ao amin'ny Apokalypsy; ary tahaka ny nanamarihan'ireo didy telo ny fiandohan'ny faminaniana momba ny roa arivo sy telon-jato taona, dia nanamarihan'ireo anjely telo ireo kosa ny fiafaran'izany faminaniana izany. Nifarana tamin'ny fahatongavan'ily anjely fahatelo ny vanim-potoana ara-paminaniana, tahaka ny nanombohany tamin'ny fahatongavan'ily didy fahatelo; fa i Jesosy dia mampifandray mandrakariva ny faran'ny zavatra iray amin'ny fiandohan'izany zavatra izany.

Nanomboka niverina ny Jiosy teo ambanin'ily didy voalohany, ary tao amin'ny tantaran'ily didy faharoa dia vitany ny tempoly. Tonga tamin'ny 22 Oktobra 1844 ny anjely fahatelo, ary talohan'izany daty izany dia efa vitan'ny Millerita ny tempoly ara-panahy izay nivoahany avy tao Babilona ara-panahy mba haorina indray. Tsy maintsy nofaranana izany, satria tamin'ny 22 Oktobra 1844 dia ho tonga tampoka ao amin'ny tempoliny ny iraky ny fanekena. Izany tempoly izany dia ny vahoaka Millerita izay niditra tao amin'ny fanekena tamin'ny 22 Oktobra 1844, ary izay ambaran'i Petera fa tempoly.

Ianareo koa, tahaka ny vato velona, no aorina ho trano ara-panahy, ho fisoronana masina, mba hanatitra fanatitra ara-panahy, ankasitrahan'Andriamanitra amin'ny alalan'i Jesosy Kristy. 1 Petera 2:5.

Ny tempolin'ny Millerita dia naorina hatramin'ny 1798 ka hatramin'ny 1844, izay enina amby efapolo taona, na ara-paminaniana hoe telo andro, fa Kristy no nanambara fa telo andro no ilaina hananganana tempoly iray indray.

Ary efa antomotra ny Paskan'ny Jiosy, ka niakatra ho any Jerosalema Jesosy. Ary hitany tao amin'ny tempoly ireo mpivarotra omby sy ondry ary voromailala, ary ny mpanakalo vola nipetraka teo. Ary rehefa nanao karavasy tamin'ny tady madinika Izy, dia nandroaka azy rehetra hiala tao amin'ny tempoly mbamin'ny ondry sy ny omby; ary nararany ny volan'ny mpanakalo vola ka nazerany ny latabatra. Ary hoy Izy tamin'ireo mpivarotra voromailala: Esory eto ireto zavatra ireto; aza ataonareo trano fivarotana ny tranon'ny Raiko. Ary tsaroan'ny mpianany fa voasoratra hoe: Ny hafanam-po noho ny tranonao no nandany Ahy. Dia namaly ny Jiosy ka nanao taminy hoe: Famantarana inona no aschonao aminay, nohon'ny anaovanao izao zavatra izao? Jesosy namaly ka nanao taminy hoe: Ravao ity tempoly ity, ary hatsangako indray amin'ny telo andro. Dia hoy ny Jiosy: Enina amby efa-polo taona no nanaovana ity tempoly ity, ka ianao va hanangana azy indray ao anatin'ny telo andro? Fa ny tempolin'ny tenany no nolazainy. Jaona 2:13–21.

Nambaran'i Rahavavy White fa rehefa tonga tampoka tao amin'ny tempoliny ilay iraky ny fanekena, araka ny aseho ao amin'ny bokin'i Malakia, dia tanteraka izany faminaniana izany tamin'ny nanadiovan'i Kristy ny tempoly, araka izay vao nohamarinina tao amin'ilay andalan-teny avy ao amin'i Jaona.

“Raha nanadio ny tempoly tamin'ireo mpividy sy mpivarotra avy amin'izao tontolo izao Jesosy, dia nanambara ny iraka nampanaovina Azy Izy, dia ny hanadio ny fo ho afaka amin'ny fahalotoan'ny ota,—amin'ny filan'ny nofo etỳ an-tany, ny filàna feno fitiavan-tena, ny fahazarana ratsy, izay manimba ny fanahy. ‘Indro, Izaho maniraka ny irako, ary izy no hamboatra ny lalana eo alohako; ary tampoka no ho avy ao amin'ny tempoliny ny Tompo, Izay tadiavinareo, dia Ilay Anjelin'ny fanekena, Izay irianareo; indro, avy Izy, hoy Jehovah, Tompon'ny maro. Fa iza no mahazaka ny andro fihaviany? ary iza no hahatohitra raha miseho Izy? fa tahaka ny afon'ny mpandrendrika Izy, sy tahaka ny savonin'ny mpanasa lamba; ary hipetraka tahaka ny mpandrendrika sy mpanadio volafotsy Izy; ary hodiovin'ny taranak'i Levy sy hodiovin'ny tahaka ny volamena sy volafotsy izy, mba hanaterany fanatitra amin'ny fahamarinana ho an'i Jehovah. Malakia 3:1–3.’ Ilay Fitiavana Mandrakizay, 161.”

Ny tempoly ao amin'ny Jaona toko faharoa dia naharitra enina amby efa-polo taona vao naorina, ary Jesosy nilaza fa hatsangany ao anatin'ny telo andro ilay tempoly rava. Ny taona 1798 ka hatramin'ny 1844 dia enina amby efa-polo taona, ary izany no manondro ny fahatongavan'ireo anjely telo (andro), ao amin'ny Apokalypsy efatra ambin'ny folo, izay efa voatondro mialoha tamin'ireo didy telo izay nanomboka ny faminaniana roa arivo sy telon-jato taona. Ny enina amby efa-polo taona dia vanim-potoana izay nananganan'i Kristy ny tempoly Millerita, satria talohan'izany fotoana izany dia voahitsakitsaky Babylona ara-panahy ny fitoerana masina

ara-panahy sy Isiraely ara-panahy.

Rehefa nanadio ny tempoly i Kristy tamin'ny Paska, teo am-piandohan'ny asany, dia nanatanteraka ny faminaniana momba ilay Iraky ny Fanekena izay ho tonga tampoka ao amin'ny tempoliny Izy, araka izay voalaza ao amin'i Malakia. Tamin'ny 22 Oktobra 1844 dia tonga tampoka tao amin'ny tempoliny Kristy, ary enina amby efapolo taona no nahavitany nanangana indray ny tempoliny izay rava.

“Ny fihavian'i Kristy amin'ny maha-Mpisoronabe antsika Azy ho ao amin'ny toerana masina indrindra, ho amin'ny fanadiovana ny fitoerana masina, izay aseho ao amin'ny Daniela 8:14; ny fihavian'ny Zanak'olona ho eo amin'ny Fahagola amin'ny andro, araka ny anehoana izany ao amin'ny Daniela 7:13; ary ny fihavian'ny Tompo ho ao amin'ny tempoliny, izay nambaran'i Malakia mialoha, dia famaritana ny tranga iray ihany avokoa; ary izany koa no asehon'ny fihavian'ny mpampakatra ho amin'ny fampakaram-bady, izay nofaritan'i Kristy tao amin'ny fanoharana ny amin'ny virijina folo, ao amin'ny Matio 25.” The Great Controversy, 426.

Ny fahatezerana voalohany dia nifarana tamin'ny 1798, ary ny faran'ny fahatezerana farany dia tamin'ny 1844. Ny fiandohan'ilay fe-potoana enina amby efapolo taona, izay nananganan'i Kristy ny tempolin'ny Millerita, dia nanambara mialoha ny farany; fa na ny fiandohana na ny fiasarana dia samy voamariky ny famaranan'ny fahatezeran'Andriamanitra tamin'ny olony, satria i Jesosy dia mampifandray mandrakariva ny faran'ny zavatra iray amin'ny fiandohan'izany zavatra izany.

Ho tohizantsika ao amin'ny lahatsoratra manaraka ny fianarantsika ny amin'ny toromarika nomen'i Gabriela an'i Daniela.

“Ny bokin'ny Apokalypsy dia tsy maintsy sokafana amin'ny olona. Maro no nampianarina fa boky voaisy tombo-kase izy, kanefa voaisy tombo-kase ho an'ireo ihany izay mandà ny fahamarinana sy ny mazava. Ny fahamarinana raketiny dia tsy maintsy ambara, mba hananan'ny olona fahafahana hiomana ho amin'ireo toe-javatra izay efa antomotra indrindra hiseho. Ny Hafatry ny Anjely Fahatelo dia tsy maintsy aseho ho hany fanantenana ho amin'ny famonjena izao tontolo izao izay ho very.”

“Ny loza ateraky ny andro farany dia efa mahazo antsika, ary amin'ny asantsika dia tsy maintsy ampitandremantsika ny vahoaka ny amin'ny loza misy azy. Aoka tsy havela tsy hokasihina ireo toe-javatra manetriketrika izay nambaran'ny faminaniana fa tsy ho ela dia hiseho. Isika dia irak'Andriamanitra, ary tsy manam-potoana ho very isika. Ireo izay te ho mpiara-miasa amin'i Jesosy Kristy Tompontosika dia haneho fahalianana lalina amin'ireo fahamarinana hita ato amin'ity boky ity. Amin'ny penina sy ny feo no hiezahany hampiharihary mazava ireo zava-mahagaga izay nidinan'i Kristy avy any an-danitra mba hambara.” Signs of the Times, 4 Jolay 1906.